

EEN MOOIE DAG

Als 't buiten woedt.
Is 't binnen goed.

Oud rijmpje.

En zachtjes tel 'k de dagen weer,
Die door mijn vingers gleën —

Het lijkt zoolang — zoolang al — en
't Is toch niet lang geleën.

En langzaam om mijn droomend hoofd,
Komen twee armen heen —

En peinzend zie ik haar gelaat,
Dat buigt over mij heen . . .

ADAMA VAN SCHELTEMA

EEN REGENACHTIGE DAG — MOEST hier boven staan, niet waar? *Een grauwe dag* stelt onze schilderij voor. Zwarte luchten trekken over. Herfstluchten. Nog staan de boomen groen, maar wacht maar. Ga maar eens kijken in het bosch, waar de bladeren neerwarrelen, de gele, de bruine als een vlucht uitgeleefde vlinders. De eikels ploffen van de boomen af — zwarte kraaien wieden schreiend weg — een roodbruin haasje rent bang voorbij je heen. Planten en beesten huiveren van den herfst.

Loop dien weg eens af. Dan zal je zien donker akkerland en vaal-groenige wei. Grijs is de hoofdkleur, boven en beneden.

In natten weg spiegelt zich alles, wat er op staat of loopt.

Het is een Engelsche kiek, maar als het een Duitsche was of een Zwitsersche of een Nederlandsche, was 't net zoo. Wij kennen ze ook, wij kennen ze vooral, die glibberwegen op trieste najaarsdagen — als de eene bui na de andere uitplast boven landen en straten. Als alles grauw wil worden: daken en gevels en boomen en gras.

Je kunt je dan haast niet verbeelden, dat je dat alles in zonneglans hebt gezien. Dat er een zomer is geweest, waarin alle kleuren zoo mooi uitkwamen; dat je de schaduw zocht en genoot onder de groene weelde van een prachtige takkenwereld, door allerlei zangers bewoond, die tjlpten en sloegen en tjuiterden van louter plezier.

Weg zijn ze en de bloemen zijn weg en de bladeren vallen en de grauwe wolken schijnen te blijven, dagen lang, weken lang.

De menschen, die nu buiten moeten zijn! Je beklaagt ze, ook al loopen ze onder een paraplu.

Toch zal hij er maar doorheen op zijn melkwit paard en in snellen draf rijden naar zijn doel.

En die andere paarden, waarbij het eene wat onwillig doet, moeten straks ook verder, als de mannen in de landelijke herberg uitgerust zijn. En de knaap, die op ze past zoolang, gaat dan ook weer aan 't werk.

De honden schijnen geen last van den regen te hebben. Ze staan te kijken naar de vreemde paarden, of ze wel mee zouden willen naar een andere wereld met nieuwe dingen, die hier niet zijn.

En de eendjes! De bonte, de blanke, ze waggelen wat rond op het erf en snateren hun eentonig wijsje af, zoeken en vinden, loopen weg, heel ver tot bij dien wagen daar ginder, maar komen weer terug ook, tot voor het huisje.

En de regen pletst maar door en de luchten drijven maar verder en worden gevolgd door andere, even grijs of nog grauer en de wind zoeft over het land.

Een regendag. Een grauwe dag. Een triestige dag. Een droeve dag.

Wat zou je kiezen voor onderschrift voor deze plaat? Voor opschrift van de schets?

Ik heb er boven gezet: *Een mooie dag*. Want zoo'n dag is een mooie dag. Een dag vol poëzie. Een dag om te genieten.

Vraag maar eens aan onze schilders, hoe ze de donkere regenluchten vinden. De ernstige, fel-bewogen luchten, die Ruysdael inspireerden. Het zwerk en de tinten onzer landen daaronder. Het matte licht, dat door de wolken schijnt. Of blauw alleen mooi is of rood of groen. Of ze ook schoonheid zien in grijs, veeltintig grijs, dat lijkt op wit of dat lijkt op zwart.

Vraag het eens aan onze dichters. Of poëzie alleen schuilt in een zomerbosch, of alleen een zonnedag ze ontroert of er ook bewogenheid in hun ziel is op zoo'n triesten dag van wind en regen.

Vraag het eens aan de kunstenaars, of dat getemperde licht, dat schemerige, nevelige in de natuur niet wakker maakt, wat slapen blijft in de zon!

Vraag eens aan de kinderen, of ze geen gezellige regendagen kennen, waarin ze thuis spelen op een rommelzolder, voor hen een wereld vol poëzie; in een keuken, in de gang desnoods; in een hoekje bij de trap. Of ze het niet „fijn” vinden voor de ramen, als ze er zitten kijken, veilig als een vogeltje, dat opbeurt het zachte kopje boven den nestrand.

Zeg, groote menschen met allerlei gewichtige bezigheden — weten jullie 't niet meer — van die mooie regendagen, toen je in de huiskamer spelen moest, spelen mocht!

Heb je al die schatten van de jeugd verloren? Heb je nog herinnering aan die jaren en bewaar je die nog als een oud geschenk, dat veel waarde heeft! Toen je af en toe luisterde naar het gezellige droppengetik en keek naar die buien, die het water wegstraalden over de straten! En toen je in een hoekje van de kamer je eigen kamertje had met je blokkendoos of timmerdoos of pop of winkeltje!

Toen de kachel voor 't eerst bromde — maar heel vriendelijk — zacht zooals een spinnende poes, die het goed heeft op den schoot van een lieve grootmoeder!

Toen de winterdienst begon van je kinderspel en de dagen die nog komen moesten, vol beloften waren.

Of zijn jullie het allemaal vergeten in het drukke leven, met zijn belangrijke zaken. In een leven, arm aan poëzie!

Een mooie dag: ik verander het opschrift niet. Want 't is een mooie dag.

Op zoo'n dag voel je je weer eens een kind, dat z'n vrijheid geniet, nu het niet naar buiten kan. Z'n veiligheid. Je kunt weer eens dromen van je jeugd. En je ziet weer het vaderhuis, het moederhuis — de kamer met de lamp en de kachel — de hoekjes, waar je speelde.

En er daalt iets op je van oude liefde, iets van den ouderzegen, die je rijk maakt. Herinnering van geluk. Blijheid. En je denkt in dankbaarheid terug aan het verre verleden, dat opeens openbloeit. In dankbaarheid aan den trouwen Vader in den hemel, Die van de allervroegste jaren af Zijn vriendelijke handen uitbreidde over het leven.

Een mooie dag wordt zoo'n grauwe wolkendag dan. Hij sluit je op in de kooi van de vrijheid.

Het is vandaag zoo'n mooie dag. En ik vond een plaat, die er iets van vertelde. Toen ging ik er over schrijven voor mijn trouwe lezers en lezeressen.

A. L. v. H.

Naar een schilderij van Peter Graham

„Een mooie dag”

IN DEN GREEP VAN MAMMON

DOOR L. PENNING

7)

IV. IJdelheid der Ijdelheden!

ER WAS EEN JAAR VOORBIJGEGAAN, EN weer was het zomer. En Jan Randijk, die zoo lang gezond en sterk was geweest, begon nu toch snel te verouderen. Hij was ook bij de tachtig . . .

Hij werd weinig meer in het dorp gezien. Als hij er kwam, dan leunde hij met de eene hand sterk op Antons arm, terwijl de andere hand steunde op den mooien stok met zilveren knop, die hem bij zijn vijftwintigjarig ambtsjubileum als wethouder was vereerd. En als de menschen den eerbiedwaardigen grijsaard daarheen zagen strompelen, bleven zij staan en schudden het hoofd en zeiden tot elkander: „Oom Jan wordt oud; het loopt op een end.”

Oom Jan was zijn eretitel geworden. Hij had veel liefde geschonken, en daarom had hij ook veel liefde ontvangen. Hij had gestrooid met milde hand, en rijke oogsten waren er binnengehaald. Deze eenvoudige boer was een gemeenschappelijk bezit geworden; en omdat de dorpsmensen hem liefhadden, noemden ze hem Oom Jan.

Men zag hem des Zondags nog geregeld in de kerk: in de bank der ouderlingen, want hij was vele jaren ouderling geweest. De auto van den stalhouder haalde hem dan en bracht hem ook weer thuis. Het strookte met zijn beginsel, om zoo lang mogelijk de samenkomsten der geloovigen bij te wonen. Bij wijlen straalde het oude, verrimpelde gelaat van een verheven glans. Het kwam van het eeuwigheidslicht, dat van boven neerdaalt . . .

Hij wist wel, dat het nu op een einde liep, en maakte ook alle beschikkingen, die noodig waren. Hij sprak met een ongewone teederheid, die anders zoo niet bij hem was bemerkte, en een keer zag hij Anton met een zekere onrust aan.

De grijsaard zat voor het raam, op zijn vaste plaats, terwijl Anton aan de tafel zat, met de krant vóór zich, en in zijn zakboekje noteeringen maakte van den stand der effecten.

Dat was het, wat het hart van den ouden man verontrustte. Gister had Anton het ook gedaan en eergister ook; en daarstraks was Anton zelfs den besteller tegemoet gegaan, om de krant maar vlug te hebben.

„Wees voorzichtig met speculaties, Anton!” waarschuwde de grijsaard.

Anton glimlachte. Het had niets om 't lijf; hij had voor veertien dagen eenige Hollandsche effecten tegen Russische ingeruild. De Hollandsche effecten gaven nog geen vier procent rente, terwijl de Russen ruim vijf procent gaven. En nu had hij even de prijsnoteering der Russen nagekeken.

„Ik zou er een aardigen stuiver aan verdienen,” zeide hij, „indien ik ze thans verkocht. Maar ik zal het niet doen.”

„Zijn de Russen zoo secuur?” vroeg de grijsaard.

De vraag klonk bijna onnoozel, en het bleek nu wel duidelijk, dat Vader er niet meer zoo in zat.

„Er zijn geen securuder fondsen, Vader.”

Het was mogelijk; de oude Randijk wilde er niet over twisten, al was die securiteit van buitenlandsche staatsfondsen voor dezen man, die zooveel had beleefd in dit ondermaansche, aan ernstigen twijfel onderhevig.

Zijn onrust schulde echter niet in die Russen; het zat hem in iets anders . . .

De grijsaard legde de pijp neer in de vensterbank.

„Kom eens hier, m'n jongen!” zeide hij; en al de teederheid van een vaderhart lag in die woorden.

Toen zette Anton zich bij zijn vader neder, de hand aan Vaders leuningstoel geslagen. Hij kende zijn Vader, omdat hij zijn Vader liefhad; de haat verblindt, maar de liefde maakt helder ziende. Hij begreep, dat het hart van zijn vader bezwaard was, en hij luisterde eerbiedig, toen de grijsaard hem vermaande, zich te wachten voor de gevaarlijke paden der gierigheid.

Toch was er verwondering in zijn ziel om die waarschuwing.

„Ben ik dan gierig, vader?” vroeg hij.

Er klonk een smartelijke toon in die stem en in de gewone beteekenis van het woord was Anton zeker niet gierig. Hij werd in de gemeente geroemd om zijn milddadigheid; hij dorst in den zak tasten, als er nood was. De zoon drukte de voetstappen van zijn vader.

Maar de gierigheid in de gangbare, engere beteekenis bedoelde de grijsaard ook niet. Hij bedoelde de gierigheid in de Bijbelsche beteekenis van het woord; allen, die rijk wilden worden, vielen daaronder . . .

Zoo sprak de grijsaard. En Anton luisterde met eerbied en ontzag, want hij diende God evenals zijn vader.

Oom Jan bevond zich weer alleen in de kamer, en een sterke begeerte kwam bij hem op, om nog eens den boomgaard te zien van de hofstede, waar hij van kindsbeen aan had gewoond. Hij had de boomen zelf geplant, en nu wilde hij ze nog één keer zien.

Wonderlijk was het. Eens had hij gestaan in den morgenstond van zijn leven, en thans vielen de diepe schaduwen van den avond op zijn pad. Hij zou spoedig voor den laatsten keer opstaan; voor den laatsten keer naar de lucht zien; voor den laatsten keer de wieden van gindschen korenmolen zien draaien. En nu zou hij ook voor den laatsten keer den boomgaard zien, voor vele jaren met eigen hand geplant.

Alles voor den laatsten keer . . . het was het afscheid van het leven . . .

Alberdien kwam de kamer binnen.

„Hoe gaat het nu, Vader?” vroeg zij.

„Goed,” was zijn antwoord, „heel goed. Maar oud geworden!”

Hij vroeg naar Anton, want Anton zou hem vergezellen naar den boomgaard. Maar Anton was uitgegaan, om een paar zieken te bezoeken, en schoot er tijd over, dan zou hij nog aangaan bij vrouw Delx, die wel een troostwoord noodig had in haar groote ellende.

Alberdien stelde voor, een auto te bestellen. Er was een telefoon aan huis, en 't was zoo maar gebeurd. Doch de grijsaard wilde er niet van hooren; hij wenschte nog éénmaal den weg, dien hij zoo dikwijls had bewandeld, te voet af te leggen.

„Dan kan Nellie u vergezellen,” meende Alberdien. En ze ging reeds naar de zoldertrap, om haar dochter te roepen, die met het dienstmeisje bezig was, de slaapkamers boven in orde te brengen.

Nellie was vlug beneden, en op haar arm geleund wandelde de grijsaard door den tuin, die vol bloemengeur was, en waar de bijen ijverig naar honing puurden. Zij opende het witte tuinhek, en net kwam Wailing hen tegen. Hij was lang en groot, en vertoonde in zijn houding de fierheid van een magistraat.

Vroeger hadden er wel eens vreemde geruchten geloopt over zijn credietwaardigheid; en dat hij een